

FELHASZNÁLT IRODALOM

- WESTERMANN, Claus: Az Ószövetség teológiájának vázlata, a Budapesti Református Teológia Akadémia, Budapest 1993, ISBN 963 04 3013 4
- BOSCH, J. David: Paradigmaváltások a misszió teológiájában, Harmat Kiadó és Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, Budapest 2005. ISBN 963 9564 35 4
- ARCHER, L. Gleason: Az Ószövetségi bevezetés vizsgálata, KIA, Budapest 2001 ISBN 963 86148 5 4
- KÜNG, Hans: Credo, KÓDEX Nyomda Győr 1997. ISBN 963 550 204 4
- Heidelbergi Káté, Kálvin János kiadó, Budapest 2008. ISBN 978 963 558 059 0
- SOGGIN, J. Alberto: Bevezetés az Ószövetségbe, Kálvin Kiadó, Budapest 1999. ISBN 963 300 771 2
- MORRIS, Leon: Az újszövetség teológiája, KIA, Budapest 2001. ISBN 963 86148 1 1
- GOPPELT, Leonhard: Az újszövetség teológiája, Református Zsinati Iroda, Budapest 1992.
- Szent Biblia, Magyar Bibliatársulat, Budapest 2011. ISBN 978 963 300 897 3
- TÖRÖK, István: Etika Kolozsvár, 1997

INTERNETES FORRÁSOK:

- <http://docplayer.hu/287423-A-heidelbergi-kate-1-85-kerdes-feleletenek-magyarazata.html>
- <http://reformacio2017.hu/rolunk/>

Bohács Béla:¹

A reformáció jubileumi évének méltó megünneplése Zétényben

Zétény Királyhelmectől 10 km-re észak-nyugatra, a Felső-Bodroghöz észak-nyugati részén a Latorca bal partján fekszik.

A régészeti leletek tanúsága szerint a község területén már az új kőkorból, a hallstatt korból és a római korból is éltek emberek. Zétényt 1233-ban említik először okiratban „Izdehen” alakban. Már ekkor egészen a 15. századig a Makó család birtoka. 1391-ben „Zeten”, 1409-ben „Zetun”, 1476-ban „Zetnen” néven szerepel a korabeli forrásokban. 1470-ben az Uporiaknak, 1475-ben a leleszi konventnek is voltak itt birtokaik. 1490-ben a Zetényi Csukás család kapta hűbéri birtokként.

Várát a 15. században említik először. 1545-ben a Beöthyek. 1548-ban Malomy György és Némethy Ferenc tokaji várkapitány birtoka lett. A Ferdinánd és Szapolyai János közti trónharcok során Némethy Szapolyai oldalára állt. 1558-ban Ferdinánd vezére Telekessy Imre kassai kapitány a várat háromnapos véres ostrom után vette be, a magát megadó őrséget levágta. 1594-ben a Rákócziaké lett. A vár 17. században már romos volt, 1670-ben a Bocskay család birtoka lett. 1686-ban I. Lipót Zétényt Klobusitzky Ferencnek adományozta. A Klobusitzkyak a romos várat tornyos, nagyszabású kétemeletes kastéllyá építették át, majd a 19. században klasszicista stílusban felújították. A második világháborúban súlyosan megsérült és maradványait a lakosság széthordta. Mára, szinte nyoma sem maradt.

A falu 1598-ban a Rákóczi, a Zay, a Melit és a Telegdy családé. A Sennyeiek 1629-től birtokosai a településnek. 1557-ben Zétény 2 portáig adózott.

¹ Prof. ThDr. Bohács Béla, PhD. katolikus teológus, az Eperjesi Egyetem Görög-katolikus Teológiai Kara Rendszeres Teológiai Tanszékének oktatója. E-mail: vojtech.bohac@unipo.sk

Itt is elterjedt a reformáció, hiszen 1628-ban már igazolhatóan volt református gyülekezet és lelkipásztor a településen. 1720-ban 10 adózó háztartása volt. A 18. században a Klobositzkyak mellett a Sennyeyek birtoka volt. 1787-ben 64 házában 479 lakos élt. 1828-ban 90 háza és 698 lakosa volt. Lakói mezőgazdasággal, cukorrépa- és len termesztéssel, valamint halászattal foglalkoztak. A faluban 19. században a Szirmayak a birtokosok. 1910-ben 760, túlnyomórészt magyar lakosa volt. Mai szlovák hivatalos nevét 1920-ban kapta, addig Zemplén vármegye Bodroghközi járásához tartozott. 1938 és 1945 között újra Magyarország része volt.

Vályi András szerint: „ZETÉNY. Elegyes falu Zemplén Várm. földes Ura Klobusiczky Uraság, a' kinek szép kastélya van itten, lakosai katolikusok, kevés oroszok, és reformátusok is, fekszik Szinyér, 's Vekéhez nem meszsze; földgye két nyomásbéli, jó búzát, 's mindenféle veteményt terem, de vizes esztendőben károsíttatik, makk termő erdeje nagy, van jó vízi malma, és Latortzán révje, réttyei szépek, és elegendő szénát teremnek.”^[2]

Fényes Elek szerint: „Zetény, Zemplén v. magyar falu, közel Vekéhez: 473 romai, 137 g. kath., 4 evang., 90 ref., 14 zsidó lak. Kath. templommal, kastélyllyal, 502 hold szántófölddel, a Latorcza vizében halászattal. Ut. p. Ungvár.”^[3]

Zemplén vármegye monográfiája szerint: „Zétény, latorczamenti magyar kisközség, 121 házzal és 741, nagyjából róm. kath. vallású lakossal. Postája Boly, távirója Királyhelmece, vasúti állomása Perbenyik. A Zétényi Makó család ősi birtoka, mely itt már 1453-ban szerepel. 1470-ben az Uporiaknak s öt évvel később a leleszi konventnek is van benne része. Már a XV. században vára volt, 1545-ben Beöthy Mihályt s 1548-ban Malomy Györgyöt és Némethy Ferenczet iktatják a várba és tartozékaiba. 1558-ban Némethy Ferencz árulása következtében a császáriak elfoglalták s I. Ferdinánd Telekessynek adományozta. 1594-ben Rákóczy Zsigmondot és Ferenczet iktatják birtokába s az 1598-iki összeírás Rákóczy Ferenczen kívül Zay Miklóst, Melith Pált, Telegdy Józsefet és Telegdy Pál özvegyét említi birtokosaiként. 1600-ban Mindszenty Katalinnak is van itt birtoka, melyet Rákóczy Ferencz zálogba vesz. Azután a Zayak zálogosítják el

itteni részüket Rákóczy Ferencznek, ki azt fiára, Jánosra átíratja. 1629-ben 'Sennyey Sándort iktatják némely részeibe. 1686-ban Lipót császár Klobusitzky Ferencznek adományozza s akkor még a vára is említve van, de ezidőtájt már csak romjaiban állhatott fenn, melyekből Klobusitzky Ferencz a XVII. század végén nagyszabású kastélyt építtetett. A Klobusitzkyakkal együtt később a Sennyeyek is földesurai voltak és most gróf Szirmay Györgynek van itt nagyobb birtoka és az övé az előbb említett kastély is 1888-ban az árvíz nagy kárt okozott a községben. Zétényről vették előnevüket a Franck, a Makó és a Némethy családok. Római katolikus temploma 1877-ben épült. Ide tartozik Margit-tanya és Eszenyke-pusztja. Ez utóbbi már a XV. század elején község és Ezen néven az Ezeni, vagyis az Eszenyi család névadó községe. Egész 1484-ig, a mikor azonban Ezenyke alakban már pusztaként szerepel, az Eszenyiek az urai, de ekkor a Csicseriek és ezek osztályos atyafiai lesznek a birtokosai. 1493-ban Czékei János, 1550-ben Panithy Jánost, 1590-ben Golopy Gáspárt, 1592-ben Paczoth Ferenczet és Palugyay Erzsébetet iktatják részeibe. 1629-ben Sennyey Sándor, 1693-ban Vécsey Sándor kapnak itt részeket. 1808-ban Szirmay Antal kap rá királyi adományt. Zétény táján feküdt hajdan Kerektó falu, mely már a XV. század elején az Eszenyi család birtoka. 1444-ben Pike Balázst s 1550-ben Skaricza Mátyást iktatják némely részeibe; ettől fogva Zétény sorsában osztozik.”^[4]

2001-ben 788 lakosából 633 magyar és 109 szlovák volt.

Nevezetességei

Szent Istvánnak szentelt temploma a 14. század végén épült. Több-ször felújították, 1877-ben pedig klasszicista stílusban építették át. 1898-ban úgy leégett, hogy még harangjai is elolvadtak. Mai formáját 1937-ben nyerte el, de tornyán és hajóján még mindig láthatók a gótikus elemek.^[2]

A református templom

A falu történetéből tudjuk, hogy a falunak a reformációt követően mindig voltak református lakosai. Templomuk nem volt. Mint filiális község, a szentesi református egyházközséghez tartoztak. Az istentiszteleteken Vékén a református templomban vettek részt. A templomépítés gondolata már korábban is megfogalmazódott, de a külső körülmények nem engedték meg a kivitelezést. A megfelelő körülmények az 1989-es rendszerváltás után kínálkoztak a templom megépítésére. Az építkezés szervezői Füstös Gábor jelenlegi gondnok és családja volt. Édesapja Füstös Zoltán és utána édesanyja Füstös Kornélia is gondnokok voltak a vékei református gyülekezetben. Füstös Gábor munkáját támogatta és segítette felesége Füstös (Dobos) Dóra. Amennyiben más feljegyzések nincsenek, a templomépítés ma már történelmi adatait az ő adataik alapján állítottuk össze.

A templomépítési szándékok a református hívekben tartósan ébren tartotta és erősítette a kultúrház egyik helyiségében beindított mintegy átmeneti istentiszteleti hely. A falu polgármestere² a képviselő testület tagjaival a helyiséget az istentiszteletek végzésére a reformátusok rendelkezésére bocsátotta.

A zétényi reformátusok önálló gyülekezete a vékei filiától való elválással indult be. Az elválási okmány az 1995. május 14-i dátumot tartalmazza.³

Az elválási okmány után Füstös Gábor családja többi tagjától támogatva és együttműködve, beindította a templomépítés nehéz folyamatát. A szervezők részére az induláskor az építéshez nem ált rendelkezésre semmi.

A szervezők részére az első feladat a megfelelő építkezési telek beszerzése volt. A falu Főutcáján eladó lett egy telek, amelyik a Füstös Gábor háza és telke szomszédságában volt. A lehetőséget kihasználva, a Füstös család a telket nagy komplikációk leküzdése után, saját részére vásárolta meg. A komplikációk abból adódtak, hogy a telek-

nek a régi gondolkodásmódnak megfelelően, nagyon sok, zömében már elhunyt tulajdonosa volt. A jogi rendezés sok időt, fáradságot és hivatalos adminisztrációt igényelt. A rendezés folyamata után elhárult az akadály a telek megvásárlása elől, és a vásárlás meg is történt.⁴

A megvásárló Füstös Zoltán, 2010-ben, a telek egy részét a református egyháznak ajándékozta a templom építésére. A telek ajándékozásával meg lett alapozva a templomépítés beindításának a folyamata. A telket mindenekelőtt ki kellett tisztítani a régi és pusztulóban lévő épületektől. Míg a régi épületek társadalmi munkában bontásban és eltakarításban voltak, addig meg lett rendelve az új templom terve.

A templom megtervezésére Szabó Károly királyhelmeci építész-mérnök lett felkérve. A felkérés azért esett rá, mert a Bodroghözben több református templomnak volt már a sikeres tervezője. Szabó Károly a terv elkészítését 2011-ben elvállalta.

A megrendelővel való szokásos egyeztetések után a terv 2012-ben lett kész.

Miután meg lett az új templom terve, a zétényi polgármesteri hivatalba be lett nyújtva minden más szükséges hivatalos okmánnyal együtt az építkezési engedélyt kérő kérvény. Az építkezési engedélyt a polgármesteri hivatal 2014-ben adta meg a református egyháznak.

Mivel minden jogtulajdoni és hivatali dolog rendben volt, az építkezés még a 2014-ik évben elkezdődhetett. A templomon, az anyagot kivéve, a munkák önkéntes alapon folytak le, mintegy a templomra való adakozási alapon.

A templom tornya és az összes famunkák, beleszámítva a fedést is, Urbán János vállalkozó mester munkáját dicséri. A templom színeztése, szigetelése csempézése és a kerítés, Liska Béla magánvállalkozó munkája.

A templomi famunkákat: ajtót, ablakokat, padokat, szószéket és az Úr asztalát Botos László zétényi asztalos mester, és gyülekezeti tag, adományként készítette, kivéve az anyag árát.

² A polgármester Szaxon Zoltán.

³ Az okmány a szentesi református parókián található.

⁴ A telek eredetileg Pankulics Anna és Pankulics Mária tulajdona volt. A leszármazottaitól vásárolták meg.

A templomra esperesi engedéllyel gyűjtést végeztek a zétényi gyülekezet tagjai magában Zétényben, Bolyban, Szinyérben, Kisgérésben, Nagygéresben, Őrösön, Nagykövesden, Kiskövesden, Vékén, Szentesben és Radban. A gyűjtést minden faluban felekezeti különbség nélkül támogatták a hívek.

A Zempléni Református Egyházmegye 7.000 ezer euróval járul hozzá a kiadásokhoz.

A Magyarország Kormánya, ill. az Emberi Erőforrások Minisztériuma szintén 7.000 euróval támogatta a templom építésének a kiadásait.

Megható egy zétényi református özvegyasszony „két fillérje”, aki betegségében két euróként gyűjtötte össze adományát a templomra és mellé tette saját halála esetére a lánya számára írott levelet, hogy halála esetén gyűjtését adja az ő adakozásaként a templomépítés javára, amit a lánya a történet elmondásával együtt meg is tett.⁵

A templomnak nincsenek harangjai. A torony elektronikus harangok működésére van előkészítve, ami az anyagi bebiztosítás után lesz beszerelve.

A zétényi református templom építése minden anyagit, adakozást, gyűjtéseket és a társadalmi munkák értékét is egybevéve 100.000 százezer eurót tesz ki.

Az újonnan épített templom, mint a zétényi református hívek lelki központja és istentiszteleti helye, elsősorban Isten dicsőségére és az emberek megszentelésére épült.

A reformáció 500-ik évfordulója alkalmából ki kell emelni azt a tényt, hogy a zétényi reformátusok új templomuk felépítésével méltóképen hozzájárultak a jubileumi év megünnepléséhez.

A templomot 2017. október 1-én főtisztelít Mgr. Fazekas László református püspök szenteli fel.

IRODALOM

VÁLYI, András: Magyar Országnek leírása. Buda: (kiadó nélkül). 1796.

FÉNYES, Elek: Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu és pusztá, betűrendben körülményesen leíratik. Pest: 1851.

BOROVSKY, Samu – SZIKLAY, János (szerk): Magyarország vármegyéi és városai: Magyarország monografiája. A magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, közművelődési és közgazdasági állapotának enciklopédiája. Budapest: Országos Monografia Társaság. 1896–1914. Zemplén vármegye.

⁵ Az adakozó neve: Rudas Jolán